

Laureaat oevreprijs 1994

Constant Nieuwenhuys (Amsterdam, 1920)

Het indrukwekkende oeuvre van beeldend kunstenaar Constant Nieuwenhuys, kortweg Constant genaamd, is eigenzinnig en geëngageerd. Als motor en als historisch-materialistisch georiënteerde theoreticus van de Cobra-beweging propageert Constant vanaf 1948 een experimentele kunst om tot een spontane, collectieve creativiteit te komen. In zijn schilderkunst tracht hij door het gebruik van beeldassociaties en een zeer directe omgang met de materie bestaande esthetische normen ongedaan te maken en een basis voor deze creativiteit te leggen.

Ook het project New Babylon, een ideaalstad die Constant in de jaren vijftig en zestig uitwerkt in ruimtelijke constructies, sluit aan op deze thematiek. Het is een onderzoek naar een gebouwde omgeving na de laatste industriële revolutie, die alle werk overbodig zou maken en waarin de 'nieuwe ludieke mens' vrij, zichzelf en creatief zou kunnen zijn.

Tegen het einde van de New Babylon-periode, rond 1970, keert Constant terug naar het schilderen. Een hernieuwde belangstelling voor de 'grote meesters' van de Europese schilderkunst (Titiaan, Delacroix, Cézanne), resulteert in schilderijen met een uitgesproken literaire thematiek, een afgewogen kleurgebruik en een zeer verfijnde schilderstechniek. Niet langer is het werk, zoals de New Babylon-constructies, een voorstel tot een betere maatschappij, maar veeleer een getuigenis van Constants passie voor het leven en zijn ongeloof over de destructieve mechanismen daarbinnen. Met traditionele technieken creëert hij in zijn schilderijen een ander beeld van de wereld, zo de klassieke schilderkunstige traditie integrerend in zijn verbeelding van New Babylon. Het zijn vensters op een andere wereld om 'onze illusies te leren kennen en begrijpen', zegt Constant.

Zoals in zijn eerdere werken zet Constant zich hier af tegen de trend van de tijd. Dat deze geëngageerde tegendraadsheid niet altijd door iedereen is begrepen en zelfs als 'salonkunst' is uitgelegd, acht de Commissie Oevreprijzen zeer onterecht. Niet alleen het vroege oeuvre, maar ook de schilderijen van de afgelopen twintig jaar getuigen op bijzondere wijze van de rol die kunst in de maatschappij kan vervullen. De Commissie Oevreprijzen vindt het dan ook van groot belang Constants inspirerende werk, dat modieuze belangstelling overstijgt en steeds nieuwe artistieke visies genereert, met een Oevreprijs te eren.